

Un full de ruta compartit: governança col·lectiva per a una economia transformadora al Berguedà

Alba Camps i Ferran Canudas, L'Arada

Laura Muixí, Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central

Héctor Hita, Agència de Desenvolupament del Berguedà

Introducció

Un dels reptes importants de les administracions públiques és impulsar iniciatives amb un impacte real i significatiu a la vida de la ciutadania. Cada cop som més conscients dels nous desafiaments que afronten els territoris i les persones que hi viuen. Tanmateix, massa sovint aquestes necessitats no es tradueixen en solucions tangibles ni transformadores.

Des d'aquesta mirada, estem convençudes que la comunitat -entesa no només com a ciutadania, sinó com un espai ampli de poder col·lectiu, de causes compartides i de capacitat de transformació- és una aliada imprescindible per promoure canvis profunds en l'estructura social. L'administració ha d'assumir el rol de facilitadora i acompanyant d'aquests processos de canvi. Hem anat més enllà d'un procés participatiu i el que estem fent és coconstruir política pública entre administracions i teixit cooperatiu i comunitari del territori.

Una comarca en moviment: punt de partida i protagonistes

Des de finals de l'any 2023, el Berguedà ha protagonitzat un procés singular i transformador: l'elaboració col·lectiva del Pla Estratègic de l'Economia Social i Solidària (ESS) 2030. Aquesta iniciativa, impulsada per l'Agència de Desenvolupament del Berguedà i l'Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central i executada per L'Arada, amb el suport del teixit comarcal i diverses administracions locals, ha desplegat un exercici de reflexió profunda sobre com construir un model econòmic transformador, arrelat al territori i orientat al bé comú. En aquest procés, hi han participat activament entitats de l'ESS, ajuntaments, el Consell Comarcal, agents socials i econòmics, i la ciutadania, en un exercici exemplar de col·laboració entre dispositius públics i governança compartida amb el teixit cooperatiu i comunitari.

Una metodologia radicalment participativa

El pla s'ha construït a partir d'una metodologia oberta i dinàmica, on la participació no ha estat un simple complement, sinó l'eix central del procés. Mitjançant eines com el World Cafè, l'Open Space, les enquestes o els grups de discussió, s'han generat espais de diàleg horitzontal per a pensar col·lectivament el futur de la comarca. Aquesta participació real ha permès que el pla no sigui un document estàtic, sinó una eina viva i útil que recull visions plurals i concretes.

Una de les innovacions més destacades ha estat la creació d'un escenari de futur desitjat per al 2030, que ha servit de guia per identificar fins a 48 reptes comarcals. D'aquests, se n'han derivat 63 accions prioritzades col·lectivament, cadascuna amb la seva fitxa d'execució, indicadors i calendari que es començaran a executar des d'aquest mateix 2025. Aquesta estructura permet una planificació acurada i alhora flexible, capaç d'adaptar-se a les realitats canviants.

Reptes compartits, accions concretes

La diagnosi prèvia i les converses mantingudes han posat sobre la taula qüestions claus: el desconeixement generalitzat de què és l'ESS, fins i tot entre els seus propis agents; la necessitat d'intercooperar i fer xarxa, i el paper essencial que pot jugar l'administració pública com a facilitadora del canvi, mitjançant la contractació pública o el suport a iniciatives emergents.

El pla proposa accions tan diverses com la creació d'un catàleg d'entitats de l'ESS per facilitar la seva relació amb les administracions; jornades per fomentar el decreixement i l'ús sostenible dels recursos; o programes formatius per visibilitzar les economies feministes. També es preveu reforçar les sinergies entre productores agroecològiques, impulsar la creació d'habitatges cooperatius i garantir la presència de l'ESS en espais educatius, culturals i comunitaris.

Una nova cultura de la planificació i la col·laboració

Aquest procés no només ha generat un full de ruta, sinó també una nova manera d'entendre la política pública des del territori. El treball conjunt ha afavorit la generació de consensos, ha visibilitzat actors fins ara poc reconeguts i ha creat espais permanents de diàleg i incidència. La taula estratègica de l'ESS al Berguedà, ampliada i reforçada, n'és avui un dels instruments clau per garantir el seguiment i l'avaluació anual del pla.

A més, la proposta d'un registre comarcal d'entitats d'ESS — basat en valors i no només en fórmules jurídiques — i la creació d'un segell propi, apunten a una nova governança més democràtica i arrelada, que reconeix la diversitat de pràctiques i trajectòries, i un exercici de corresponsabilitat sobre el Berguedà desitjable.

Una economia per la vida: perspectives de futur

Amb aquest pla, el Berguedà fa un pas decidit cap a una economia més justa, sostenible i democràtica. Les accions dissenyades busquen transformar realitats quotidianes: des de l'accés a l'habitatge fins a la manera com consumim o cuidem. I ho fan des de la proximitat, des del coneixement profund del territori i des de la convicció que l'ESS no és només una alternativa econòmica, sinó una eina de transformació estructural.

L'element pràctic del pla ha estat un requisit bàsic des del disseny d'aquest. S'ha creat l'eina teòrica per transformar la comarca en base a criteris socials, ambientals i de sostenibilitat i, ara, s'inicia el procés de canvi que, tal com han definit les mateixes entitats de la taula, és «lent però profundament revolucionari». En aquest sentit, s'han posat les bases per garantir l'execució, creant un sistema de governança de la mateixa taula, però que també possibiliti l'aplicació de les accions. El més important ja s'ha aconseguit: la proposta d'un model compartit, amb una mirada llarga, capaç d'incloure més veus i generar més aliances imprescindibles per fer realitat les transformacions que necessitem. Una mostra que, quan la participació és real, el canvi és possible i col·lectiu.